

Raimo Mäkelä

Usko ja psykologia, sielunhoito ja terapia

Yhteyden ja eron tekemisen rinnakkaisuus, eron tekemisen ja irrottamisen ero

Communio/convenientia/coniunctio – distinctio (distinktiivinen ykseys)
Distinctio - separatio

Jes 11: ¹Iisain kannosta nousee Verso, Vesa puhkeaa sen juuresta ja kantaa hedelmää. ²Hänen ylleen laskeutuu Herran Henki, viisauden Henki ja ymmärryksen Henki, tahdon Henki ja voiman Henki, Herran tuntemisen Henki ja Herran palvovan pelkäämisen Henki.

Viisaus (hepr. *hokmaa*; kr. *sofia*; lat. *sapientia*) on kyky tiedostaa ilmiöiden läpi olioiden olemus.

Viisaus VT:ssä: 5 Moos 34:9: "Joosua oli täynnä Viisauden Henkeä." Sananl 8: Viisaus on henkilö.

Jeesus Viisautena: Matt 11:19: "Viisauden teot vanhurskauttavat Viisauden." Luuk 7:35: "Viisauden vanhurskauttavat kaikki hänen lapsensa." Luuk 11:49: "Jumalan Viisaus on sanonut." 1 Kor 1:24: "Ristiinnaulittu Kristus on Jumalan Viisaus." Kol 2:3: "Kristuksessa kaikki viisauden ja tiedon aarteet ovat kätkeytyneinä." Matt 9:4: "Jeesus näki, mitä he ajattelivat, ja sanoi: 'Miksi teillä on pahoja ajatuksia sydämessänne?'" Joh 2:24–25: "Jeesus ei uskoutunut heille, koska hän tunsu heidät kaikki. Hän ei tarvinnut kenenkään todistusta ihmisestä, sillä hän tiesi itse, mitä ihmisessä on." Matt 22:18: "Jeesus huomasi heidän kieroutensa ja sanoi: 'Te teeskentelijät! Miksi te yritätte saada minut ansaan?'"

Viisaus kristittyjen armolahjana: Kun Paavali kirjoittaa korinttilaisille Pyhän Hengen seurakunnalle antamista armolahjoista, hän mainitsee todennäköisesti Jesajaan liittyen ensimmäiseksi ja ilmeisesti tärkeimpänä viisauden: "Niinpä saa Hengen kautta toinen Viisauden sanan/puheen" (1 Kor 12:8). Efesolaisille kirjoittaessaan (1:17) hän rukoilee: "- - että Isä antaisi teille Viisauden Hengen hänen tuntemisessaan." Saman ajatuksen ilmaisee Kol 1:9.

Ymmärrys (*bināa*; LXX: *synesis*, UT: *diakrisis*; *intelligentia/intellectus*; käsityskyky, arvostelukyky, terävyys) on kyky tiedostaa olioiden erot niiden ilmentymissä ja ymmärtää kukin tilanne oikein ja kohdata sen erityinen tarve. Viisaus on laajempi asia ja käsite kuin ymmärrys, tavallaan yläkäsite.

Ymmärrys VT:ssä: 1 Kun 3:9: "Anna siksi minulle ymmärtäväinen sydän, jotta osaisin hallita ja tuomita kansaasi ja erottaisin (*biin*) hyvän pahasta."

Jeesuksen (ja Sanan) ymmärrys: Luuk 2:47: "Kaikki, jotka kuulivat mitä hän puhui, ihmettelivät hänen ymmärrystään (*synesis*)." Hepr 4:12: "Jumalan sana on terävämpi kuin mikään kaksiteräinen miekka, se iskee syvään ja viiltää halki sielun ja hengen, nivelet ja luiden ytimet, se paljastaa (adj. *kritikos* 'erotteleva, arvosteleva, tuomitseva') sisimmät aikeemme ja ajatuksemme."

Ymmärrys kristittyjen armolahjana: 1 Kor 12:10: "Joku saa Hengen voimasta kyvyn erottaa eri henget toisistaan (mon. *diakriseis pneumatoon*)."

Viisaus ja ymmärrys esiintyvät usein yhdessä VT:ssä, UT:ssä ja apostolisilla isillä. 5 Moos 1:13: "Valitkaa kustakin heimosta viisaita (adj. < *hokmaa*), taitavia (partis. < *biin*) ja kokeneita miehiä, niin minä asetan heidät teidän johtajiksenne." Ef 1:8: *sofia kai froneesis*.

Perustavat inseparabiliset distinktiot tai distinktiiviset ykseydet ovat

- Isän ja Pojan ja Hengen välillä
- Jumalan ja ihmisen / jumaluuden ja ihmisyyden / jumalallisen ja inhimillisen välillä
- Luojan ja luodun välillä
- hengen ja aineen / hengellisen ja maallisen/sielullisen välillä
- miehen ja naisen välillä
- ihmisen ja luonnon välillä
- luomisen ja lunastuksen välillä
- evankeliumin ja lain välillä.

Usko ja psykologia tarvitsevat toisiaan

Kokemukset ja asenteet vaihtelevat

Kaikki eivät suinkaan ajattele, että usko ja psykologia tarvitsevat toisiaan, eivätkä edes hyväksy sellaista mahdollisuutta. Joidenkuiden mielestä psykologia on tarpeetonta sille, jolla on henkilökohtainen, selkeä ja vahva kristillinen usko.

Kun joku kohtaa Jumalan kutsun, hänellä on usein vaikeuksia, jotka rasittavat häntä hyvinkin paljon. Kun hän sitten pääsee Jeesuksen yhteyteen ja saa syntinsä anteeksi, hänessä laukeaa usein sellaisia jännitteitä, jotka aikaisemmin tekivät elämän raskaaksi. Jotkut vapautuvat kauan jatkuneesta päänsärystä, jotkut toiset humalan tarpeesta, joidenkuiden vaikea ihmissuhde selkenee anteeksipyyttämisen, anteeksisaamisen tai anteeksiantamisen myötä.

Jeesus, usko ja uskovien yhteisö täyttävät uskoon tulleen niin suurella ilolla ja tyydytyksellä, ettei hän tunnu tarvitsevan muuta. Silloin ajatuskin psykologian vaikutuksesta ihmiseen tuntuu vieraalta, jopa Jumalaa pilkkaavalta: Eikö Jumala muka voi eheyttää ihmistä sisäisesti? Miksi eheyttämiseen tarvittaisiin psykologiaa? Psykologia voidaan tällöin kokea uskon kilpailijaksi tai jopa uskon tuhoajaksi. Se ikään kuin riistää paikan, joka kuuluisi yksinomaan Jumalalle ihmisen parantajana.

Elämä on kuitenkin monimutkaista, ja elämään kuuluvat ongelmat ovat usein vaikeita ja lisäksi paljolti tiedostamattomia. Kaikki ihmisen ongelmat eivät tunnukaan ratkeavan uskon myötä eivätkä näytä ratkeavan ollenkaan. Sielunhoitaja tuntuu voimattomalta tietyissä asioissa, vaikka uskoon tullut onkin saanut häneltä paljon apua joihinkin ongelmiinsa. Hengellisessä yhteisössä on suorastaan kauheita ristiriitoja, joita ei mitenkään voi hyväksyä Raamatun ihannekuvaksen valossa, mutta jotka eivät tunnu ratkeavan millään.

Silloin saatetaan kallistaa korvaa psykologiankin puoleen: ehkä psykologiasta sittenkin voisi olla jotain hyötyä – mutta tietyillä varauksilla. Psykologin, psykiatrin tai psykoterapeutin pitäisi monen uskovan mielestä olla myös uskova, jotta hän ymmärtäisi uskovan ongelmia ja voisi todella auttaa.

Vihamielisyys psykologiaa kohtaan aiheutuu usein siitä, että jotkut psykologian tutkijat ja harjoittajat ovat psykologisoineet uskon eli selittäneet sen yksinomaan psyykkisillä tai psykologisesti lähestyttävillä tekijöillä ja syillä. Tällaiselle psykologian edustajalle usko on vain uskovan subjektiivisia, sielunsisäisiä mielenliikkeitä vailla hänestä itsestään riippumatonta objektiivista todellisuutta, kiinnekohtaa ja sisältöä. Taivas on varsinaisesti tyhjä sille, joka ajattelee näin. Taivaassa ei ole Jumalaa eikä yhtään ketään. Kaikki olemassa oleva on vain tässä maailmassa.

Usko voidaan psykologian nimissä torjua täydellisesti. Psykologeissa, psykoterapeuteissa ja psykiatreissa on ateisteja – niin kuin kaikissa ammateissa, nykyään jopa teologeissa ja papeissa, ja kaikissa ihmisissä. Kaikki psykologit, psykoterapeutit ja psykiatrit eivät ole ateisteja. Heissä on myös Jeesukseen omana Vapahtajanaan uskovia ja sitoutuneita. Ihmisen psyykkisten lainalaisuuksien tiedostaminen ja käyttäminen eivät edellytä uskoa Jumalaan, ihmisen Luojaan.

Usko voi tervehdyttää tai sairastuttaa ihmistä

Usko voikin psyykkisenä realiteettina olla haitallinen, jopa vaarallinen asia. Se saattaa tuhota ihmisen persoonaa ja motivoida häntä väriin toimintoihin. Maailma on täynnä esimerkkejä uskovista ihmisistä, jotka ovat todellisesti kummallisia ja epänormaaleja, jotkut suorastaan hörhöjä. Ei liene vielääkään harvinainen toteamus, jonka vuosikymmeniä sitten kuuli silloin tällöin: ”Se tuli uskoon, ja siitä tuli hullu, se meni ihan sekaisin.”

Varsinkin aikaisemmin, kun kristillinen ajattelutapa, usko ja moraali olivat Suomessa aika yleisiä ja hallitsevia, oli psykiatrisissa sairaaloissa suhteellisen paljon potilaita, joiden psykoosi eli sekavuustila ilmeni uskonnollisesti kristillisen uskon mukaan. Heillä oli sellaisia selviä harhoja, usein kammottavia ja heille itselleenkin vaikeita, joihin liittyi Jumala ja erilaisia uskon asioita kielteisellä tavalla.

Tällaisen ihmisen kohtaaminen sai kenet tahansa – lääkärit, muun hoitohenkilöstön, potilastoverit, omaiset, naapurit - ymmärrettävästi kavahtamaan kaikkea kristillistä, koska usein ajateltiin, että sekavuus todella aiheutui uskosta, uskonasioiden liiallisesta pohtimisesta ja liiallisesta uskovien yhteisössä oleskelemisestä. Mielenterveystyöntekijöillä oli näissä ihmisissä yllin kyllin vaikeaa työtä.

Psyykkisenä realiteettina usko voi toisaalta olla hyödyllinen, persoonaa koossa pitävä ja myönteisesti motivoiva tekijä, vaikkei sillä olisi objektiivista perustaa. Jos uskovissa on kummallisia, epänormaaleja, jopa psyykkisesti sairaita ihmisiä, on heissä myös epätavallisen tasapainoisia, myönteisiä ja iloisia ihmisiä, jotka eivät korosta itseään vaan suuntautuvat auttaen ja rakentavasti toisiin.

Moni epäuskoinen on jopa liikuttumiseen saakka kokenut jonkun uskovan epätsekästä hyvyyttä itseään ja muita kohtaan. Näitä ihmisiä on mahdotonta pitää hurahtaneina ja mieleltään sairaina, vaikka he uskovat niin kummalliseen asiaan kuin Jeesuksen ja kaikkien ihmisten ruumiilliseen ylösnousemukseen ja Jeesuksen paluuseen, joita ei voi mitenkään todistaa.

Jonkun uskovan palveleva hyvyys voi siis ikään kuin peittää varjoonsa hänen järjenvastaiselta tuntuvan uskonsa, joka tosin hänelle itselleen näyttää olevan hyvin todellista ja tärkeää ja voiman lähde.

Jos usko ei perustu todella olemassa olevaan asiaan, joka on ihmisestä riippumatta olemassa, se on kuitenkin haitallista. Tällöin ihminen uskoo johonkin, mikä ei ole totta ja mitä ei ole olemassa. Hänen täytyy olla harhan vallassa ja siten mielenterveydeltään jotenkin, ehkä vakavastikin järkkynyt. Tämä on uskoviin ihmisiin liittyvä perustava salaisuus, johon ei näytä olevan ihmisjärkeä tyydyttävää vastausta.

Apostoli Paavali kirjoitti Korintin seurakunnalle: ”Ellei Kristusta ole herätetty, silloin meidän julistuksemme on turhaa puhetta, turhaa myös teidän uskonne. -- Ellei Kristusta ole herätetty, teidän uskonne on pohjaa vailla ja te olette yhä syntienne vallassa. -- Jos olemme panneet toivomme

Kristukseen vain tämän elämän ajaksi, olemme sääliävimpiä kaikista ihmisistä.” (1 Kor 15: 14–19).

Psykologia

Psykologia on tiedettä, joka tutkii ihmisen persoonallisuutta ja käyttäytymistä. Se perustaa tutkimuksensa kokemukseen eli empiriaan ja tekee kokeita eli on eksperimentaalista.

Psykologia pyrkii tieteenä löytämään ihmisen persoonallisuutta ja käyttäytymistä hallitsevat lainalaisuudet eli muuttumattomat tekijät. Se ei ole mitä tahansa filosofointia, vaan sen on niin kuin kaikkien tieteiden esitettävä vahvat perustelut ja todisteet kaikesta, mitä se pitää totena.

Muiden tieteiden tavoin psykologia esittää kohteestaan osateorioita ja kokonaisteorian. Sillä on ja täytyy olla ihmisestä jokin kokonaiskäsitys. Tämä käsitys on toisaalta olemassa jo ennen tutkimustyöhön ryhtymistä ja muotoutuu edelleen tai muuttuu tutkimuksen aikana.

Psykiatrian professori **Veikko Tähkä** esitti vuonna 1970 kirjassaan, että psykoterapian pohjana käytettyjä persoonallisuuden teorioita oli noin 40 erilaista. Sen jälkeen niitä lienee rakennettu lisää.

Psykologian ja psykiatrian tutkimuskohde - psyykinen todellisuus - on epämääräisempi ja monimuotoisempi kuin pelkkä fyysinen ihminen, jota somaattinen lääketiede tutkii. Ihmisen psyyke on yhä suuressa määrin tuntematon. Siksi tutkijan kokonaiskäsitys ihmisestä on ratkaisevampaa psyyken eli sielun kuin sooman eli ruumiin tutkimisessa.

Psykologian vaikeimpia kysymyksiä ovat toisaalta invarianssien eli muuttumattomina pysyvien tekijöiden ja ihmisen vapauden suhde sekä siihen liittyvät vastuu, moraali ja syyllisyys, toisaalta ihmisen suhde uskonnolliseen, hengelliseen, jumalalliseen, teologiseen ja demoniseen todellisuuteen. Omissa rajoissaan pysyvä psykologia voi sanoa tästä suhteesta jotain vain ihmisen puolelta mutta ei mitään suhteen toisesta osapuolesta, ei sen olemassaolosta eikä olemuksesta. Psykologia ei voi tavoittaa Jumalaa eikä Saatanaa.

Psykologi voi tutkia saatananpalvojaa ja tämän mielen terveyttä ja sairautta ja saatananpalvonnan vaikutusta niihin, mutta hänen yhteyttään Saatanaan psykologi ei voi tutkia. Samoin hän voi tutkia Jeesukseen uskovaa ihmistä ja tämän uskon vaikutusta hänen mielensä terveyteen ja sairauteen, mutta sen uskonsuhteen toista osapuolta, Jeesusta, hän ei voi psykologialla kohdata. Rukous jää varsinaisessa mielessä psykologian ulottumattomiin, vaikka psykologia tuokin valoa rukoilemisen ja rukoilijoiden erilaisuuteen. Kristillisellä rukouksella ja (itämaisella) meditoinnilla on suuri ero.

On olemassa sellainen psykologian osa-alue kuin uskonnonpsykologia, meillä Suomessa tosin ilmeisen vähän tutkittu. Silläkin on kuitenkin rajansa.

Kristillinen usko

Uskolla on sanana ja asiana kaksi peruserkitystä ja ulottuvuutta:

- 1) 'usko jolla uskotaan' (lat. *fides qua creditur*) eli usko ihmisen subjektiivisena tapahtumana ja toimintona
- 2) 'usko joka uskotaan' (lat. *fides quae creditur*) eli uskon objektiivinen, ihmisestä riippumaton kohde ja sisältö.

Usko on ensinnäkin ihmisen kannalta, hänen subjektiivisena toimintonaan yleisinhimillistä: kaikki uskovat jotakin ja johonkin, tiedostavatpa ja tunnustavatpa he sitä tai eivät. Usko kuuluu ihmisen rakenteeseen. Ihminen on siis uskova ihminen (lat. *homo credens*) - mikä ei tietenkään sinänsä tarkoita kristillisesti uskomista.

Ateistikin on perimmältään uskova ihminen, vaikeivät useimmat ateistit sitä tunnustakaan. Tässä kristityt uskovat ovat rehellisempiä kuin ateistisesti uskovat.

Usko näyttää kuuluvan jopa koko todellisuuden rakenteeseen. Kaikki perustuu tiedollisesti syvimmältään uskoon: uskomme aina koko todellisuudesta tietyllä tavalla. Perimmältään ei ole mitään, mikä ei perustuisi johonkin uskoon. Minkään olemassaoloa ei voida filosofisesti todistaa. Olemassaolo – niin kärpäsen, ihmisen kuin Jumalan - täytyy aina ensin uskoa. Vasta sitten voidaan todistaa jotakin.

Tähän liittyy kristillisyydessä armon/uskon vastaanottamisen väline, "uskon tyhjä käsi". Uskolla otetaan vastaan Jumalan ilmoitus, Jumalan sana, Jumalan koko todellisuus, Jumalan lahja. Ne ovat sinänsä tästä ihmisen subjektiivisesta uskosta riippumattomia eli olemassa omasta itsestään. Ihmiselle ne kuitenkin tulevat uskon, hänen uskonsa välityksellä. Usko on välttämätön.

Usko objektiivisena kohteena ja sisältönä perustuu kristillisyydessä Jumalan erityiseen ilmoitukseen, joka on Raamatussa. Siihen liittyvät armon/uskon antamisen välineet: Jumala antaa meille armon ja uskon Sanansa välityksellä ja sakramenteillaan eli kasteessa ja ehtoollisessa, jotka ovat varsinaisesti olemukseltaan näkyvää, aistein koettavaa Sanaa. Niitä ei ole meissä itsessämme, vaan ne ovat Jumalalla, ja hän antaa ne meille.

Tämä objektiivinen, meistä riippumaton ”usko” on nimenomaan kristillisten uskontunnustusten sisältönä. Niissähän sanotaan (suomen kielen kannalta jopa hiukan erikoisella tavalla) muun muassa: ”Minä uskon pyhän, yhteisen seurakunnan, pyhän yhteyden, syntien anteeksisaamisen, ruumiin ylösnousemisen ja iankaikkisen elämän.” Erikoista on, ettei sanota: ”Uskon seurakuntaan jne.”, mikä olisi ehkä kielellisesti järkevämpää. Tunnustuksen sanamuoto kertoo kuitenkin nimenomaan uskon kohteesta, jonka olemassaolon uskova tunnustaa ja johon hän tunnustautuu ja sitoutuu.

Usko, joka uskotaan, on Jumalan todellisuus ja sellaisena kristillisessä uskossa ehdoton, muuttumaton, täydellinen. Se on Jumalan. Usko, jolla uskotaan, on aina suhteellinen, kohteestaan ja subjektistaan riippuvainen, vaihteleva, epätäydellinen. Se on ihmisessä.

Kuitenkin sen uskon luonne, jolla uskotaan, määräytyy uskon kohteesta. Kaikki usko ei ole kohteesta riippumatta samanlaista. Esimerkiksi jumalankielteisen kommunistin ja Jeesukseen uskovan uskossa on samantapaisia piirteitä. Uskon kohteet ovat kuitenkin täysin erilaisia, joten myös heidän uskonsa on erilaista.

Jumalankieltäjä ei rukoile, koska hän nimenomaan ei usko, että on ketään, jota voisi tai tulisi tai hyödyttäisi rukoilla. Jeesukseen uskova sen sijaan rukoilee häntä ja kaikkiaan uskolla avautuu hänelle ja on suhteessa häneen. Jeesukseen uskovalle usko on henkilökohtainen suhde todelliseen, elävään, läsnä olevaan – ei siis vain kuolleeseen ja poissa olevaan – henkilöön, joka rakastaa häntä ehdottomasti ja jota hän rakastaa suhteellisesti mutta todellisesti.

Voin kyllä rakastaa jotakuta kuollutta, niin tuttua kuin tuntematonta. Voin yhä rakastaa kuolleita perheeni jäseniä ja ystäviäni, jotka puolestaan aikanaan rakastivat minua. He eivät kuitenkaan

rakasta minua enää sillä tavoin, että kokisin sen. Voin elää heidän rakastavan olemuksensa ja rakkaudellisten tekojensa vaikutuksesta yhä monin tavoin. Voin ehkä lukea heidän rakkaudenvakuutuksensa, jonka he ovat joskus kirjoittaneet minulle. Mitään uutta, kuhunkin hetkeen tulevaa rakkautta en kuitenkaan voi heiltä enää saada. ”Kuolleiden rakkaus ja viha ja kiihko on mennyt, eikä heillä enää koskaan ole osaa missään, mikä tapahtuu auringon alla”, sanoo Saarnaajan kirja (9:6).

Joku menneisyyden hengellinen opettaja, jonka ”tunnen” vain hänen kirjoituksistaan, voi olla minulle hyvin rakas. Hän ei kuitenkaan ole koskaan kohdistanut rakkauttaan minuun, koska hän ei ole tuntenut minua enkä ehkä ole edes elänyt samaan aikaan kuin hän. Suhdettamme ei siis voi hallita molemminpuolinen rakkaus.

Suhde Jeesukseen on toisenlainen. Hän kyllä kuoli puolestani, ja sen perusteella olen saanut ja saan syntini anteeksi. Hän ei kuitenkaan ole enää kuolleena vaan elää ja rakastaa minua häneen uskovaa tässä hetkessä kokonaisesti ja ehdottomasti, niin että voin omistaa sen ja joskus jopa tuntea sen ja aina uskossa iloita siitä kuvittelematta sitä.

Usko pitää ihmettä mahdollisena ja edellyttää sen. Usko pitää mielekästä, Jumalan tavoitettavaa rukousta mahdollisena ja edellyttää sen. Jeesukseen uskovan ihmisen rukous ei ole huutoa tyhjyyteen, vaan se todella tavoittaa Jumalan, Isän, ”korvan” ja ”sydämen”.

Usko tietää, että Jumalan Pyhä Henki saa yliluonnollisesti ihmisen tuntemaan ja tunnustamaan synnin. Pyhä Henki rakentaa uskon ja toivon ihmisen ulkopuolella olevan Jumalan sanan ja lupauksen varaan. Usko saa ihmisen toimimaan oikean tähden, ei hyödyn tähden. Pyhä Henki vaikuttaa uskovassa rakkauden.

Usko psykologian avaimena

Usko tunnustaa psyykkisten lainalaisuuksien olemassaolon, niiden tutkimisen oikeutuksen, niiden tuntemisen mahdollisuuden ja niiden käyttämisen välttämättömyyden.

Usko näkee psyykkistenkin lainalaisuuksien takana hyvän Luojan, Jumalan, Isän. Luomisen evankeliumi on tuottanut luomisen lain ja tehnyt sen välttämättömäksi.

Jumalan luomat lainalaisuudet, myös psyykkiset lainalaisuudet, ovat hyviä ihmiselle. Näiden lainalaisuuksien löytäminen ja noudattaminen ovat ihmisen tehtävä.

Ihmisen tahdon sidonnaisuus on vain suhteellista. Tietyissä asioissa tahtomme kulkee määrättyyn suuntaan jo itsestään, huomaamattammekin, mutta me voimme myös poiketa siitä.

Ihmisen psyyke on häiriintynyt: ihminen ei noudata kaikkia lainalaisuuksia kaikessa eikä tahdokaan noudattaa. Psykologia voi tutkia näitä syitä, mutta perimmäinen vastaus seuraaviin kysymyksiin on irrationaalinen, järjen ylittävä, jos vastausta edes on olemassa:

- Miksi ihminen himoitsee – miksi minä himoitsen?
- Miksi ihminen ei rakasta – miksi minä en rakasta?
- Miksi ihminen ei ota vastaan rakkautta – miksi minä en ota vastaan rakkautta?
- Miksi ihminen on moraalisesti paha – miksi minä olen moraalisesti paha?

Pahuuden ydin ei ole psykologian tavoitettavissa, ei myöskään ratkaisu sen ongelmaan. Raamattu ilmoittaa syntiinlankeemuksen, joka meidän on syvimmältään uskottava, koska emme voi muuten sitä tietää emmekä tunnista itsestämme. Kun uskomme sen, se selittää meille sellaista, mitä muuten emme tiedä emmekä ymmärrä, vaikka jotenkin vaistoamme sen itsestämme.

Raamattu ilmoittaa meille myös synnin sovituksen, jota muuten emme voisi tietää. Samoin Raamattu välittää meille syntimme sovituksen, jota meillä ei ole muuten ole, mutta jonka Raamatusta saamme avuksemme.

Usko esittelee todellistuneen ihanneihmisen, Jeesuksen. Hän on sellainen, kuin jokaisen ihmisen erotuksesta tulisi olla.

Usko kertoo, että on olemassa transsendenttinen, meidän todellisuutemme tuolla puolen oleva Jumalan todellisuus. Usko kertoo myös, mikä ja millainen se on: se on myös keskellä meidän maailmamme todellisuutta. Uskossa saamme tietää, miten siihen saadaan kosketus.

Usko tekee eron maallisen ja hengellisen, psykologian ja kristillisyyden välillä ja määrittelee kummallekin oman alueensa. Usko vapauttaa psykologian ja psykoterapian magian kahleista olemaan oma itsensä. Psykologian puolestaan ei pidä yrittää tavoittaa Jumalaa eikä Saatanaa, koska se ei siihen pysty.

Jumalan ilmoitus eli Raamattu sisältää myös erittäin paljon arvokasta maailmansisäistä psykologista tietoa, joka ottaa huomioon eettiset vaatimukset ja Jumalan olemassaolon, vaikkei se persoonallisuuden teoriaa tunnekaan.

Raamattu Jumalan ilmoituksena antaa peruslähtökohdat oikealle, realistiselle persoonallisuuden viitekehykselle muun muassa seuraavissa teksteissään:

- Vanhan testamentin kuvaukset ihmisistä ja heidän teoistaan ja niiden seurauksista
- Jobin kirja kärsimyksen ongelmasta ja sen ratkaisusta
- Psalmien kirja ihmisen valituksesta, Jumalan avusta ja ihmisen kiitollisuudesta
- Sananlaskujen kirja monitahoisesta viisaudesta ja elämäntaidosta
- Saarnaajan kirja ihmisen turhuuden ja tyhjyyden kokemuksesta
- Jeesuksen vuorisaarna ja vertaukset
- apostolien Paavalin, Pietarin ja Johanneksen kuvaukset synnistä heidän kirjeissään.

Näille kaikille on luonteenomaista, että niissä annetaan näistä asioista toisaalta yleispätevä tieto, joka siis pitää paikkansa aina ja kaikkialla ja jokaisen kohdalla, ja esitetään se toisaalta kirjoittajan henkilökohtaisen kokemuksen läpi. Jokainen kirjoittaja tietää ja tuntee subjektiivisen kokemuksen perusteella itsestään, mitä hän sanoo yleisesti toisista ja kaikista.

Psykologia uskon apuna

Psykologian löytämät lainalaisuudet koskevat myös uskovia. He eivät voi turhentaa niitä, eikä sielunhoito voi niitä ohittaa. Lainalaisuuksien tunteminen auttaa ymmärtämään, että maallinen ja hengellinen kuuluvat irrottamattomasti yhteen myös psyyken alueella. Se auttaa myös tekemään välttämättömän eron niiden välille ja olemaan sekoittamatta niitä toisiinsa.

Psykologia auttaa tekemään eron yleisinhimillisen uskonnollisuuden ja kristillisen uskon välillä. Psykologia auttaa tiedostamaan (omia) motiiveja aikaisempaa syvemmmältä ja siten tunnustamaan synnin syvemmmältä ja omistamaan myös anteeksiantamuksen syvemmmälle, jos ihminen tahtoo

nähdä itsensä Jumalan sanan valossa ja toimia sen mukaan. ”Kuka voi sanoa: ’Olen puhdistanut sydämeni, kaikesta synnistä olen vapaa?’” (Sananl 20:9). ”Totuutta sinä tahdot salatuimpaan saakka” (Ps 51:8).

Psykologia auttaa uskovaa näkemään farisealaisuuttaan syvemmin. Jeesus sanoi (Matt 6:1–8):

”Varokaa tuomasta hurskaita tekojanne ihmisten katseltavaksi, muuten ette saa palkkaa taivaalliselta Isältänne. Kun siis autat köyhiä, älä toivotta siitä niin kuin tekopyhät tekevät synagogissa ja kujilla, jotta ihmiset kiittelisivät heitä. Totisesti: he ovat jo palkkansa saaneet. Kun annat almun, älköön vasen kätesi tietäkö mitä oikea tekee, jotta hyvä tekosi pysyisi salassa. Isäsi, joka näkee myös sen, mikä on salassa, palkitsee sinut. Kun rukoilette, älkää tehkö sitä tekopyhien tavoin. He asettuvat mielellään synagogiin ja kadunkulmiin rukoilemaan, jotta olisivat ihmisten näkyvissä. Totisesti: he ovat jo palkkansa saaneet. Kun sinä rukoilet, mene sisälle huoneeseesi, sulje ovi ja rukoile sitten Isääsi, joka on salassa. Isäsi, joka näkee myös sen, mikä on salassa, palkitsee sinut. Rukoillessanne älkää hokeko tyhjää niin kuin pakanat, jotka kuvittelevat tulevansa kuulluiksi, kun vain latelevat sanoja. Älkää ruvetko heidän kaltaisikseen. Teidän Isänne kyllä tietää mitä te tarvitsette, jo ennen kuin olette häneltä pyytäneetkään.”

Psykologia auttaa ymmärtämään myös unia, profetioita ja käsitystä Jumalan johdatuksesta ihmisen pelkojen ja toiveiden, tarpeiden ja himojen näkökulmasta.

Jumalan todellista johdatusta on olemassa sekä (Jeesukseen uskovan) ihmisen elämän kokonaisuutena että sen lukemattomissa yksityiskohdissa, mutta ei kaikki se ole sitä suoraviivaisesti, minkä mielellämme sellaiseksi tulkitsemme. Lisäksi myös kokemamme paha voi olla Jumalan johdatusta, vaikkemme sano sitä sellaiseksi.

Jumalalta tulevaa aitoa profetiaa on olemassa, mutta usein ”profetiana” esitetty nousee vain ”profetoivan” omista ahdistuksista, peloista ja omistamisen, sukupuolisen tyydytyksen etsimisen ja hallitsemisen himoista ja perimmältään hänen sydämensä pahuudesta, sen sokeasta itsekkyydestä ja silmittömästä vihasta. Hän vain naamioi sen Jumalalla ja Raamatulla, osittain tiedostamattaan, mutta ehkä myös tiedostaen.

Unillakin voi olla hengellistä merkitystä, mutta on aina huomattava, että ne saattavat olla meidän pelkojemme ja toiveidemme toteutumista. Vasta siitä käsin voimme ehkä joskus nähdä niissä myös hengellisiä ulottuvuuksia.

Se mikä ei kestä psykologian totuutta, ei ole aitoa eli Pyhän Hengen vaikuttamaa uskoa, niin kuin sellainen uskolla tai rukouksella parantuminen ei ole aitoa eikä todellista, joka ei kestä paranemisen lääketieteellistä tutkimista ja toteamista. Psykologisen ihmistuntemuksen kriittinen apu yksilöille ja seurakunnalle on välttämätöntä. Kristillinen seurakunta ei muutenkaan voi eikä saa turhentaa psykologian merkitystä, vaan se tarvitsee Jumalan luomistyötä, johon psykologiakin kuuluu - kaikesta vajavuudestaan huolimatta.

Se joka uskoo Jeesukseen, tuntee hänessä suurimman ja parhaimman, täydellisen psykologin.

Sielunhoito ja terapia tarvitsevat toisiaan (Gunnar Elstadin kirjasta *Sielunhoito*, ilmestyy Perussanomien kustantamana 2-3/2009)

- **Sielunhoidon täytyy koskea koko ihmistä.** Jumala on kaiken hengellisen, psyykkisen, sosiaalisen ja fyysisen Herra.
- **Sielunhoidon ja terapian välillä ei ole selviä rajoja** sisällössä eikä menetelmässä. Hengelliset asiat ovat ja niiden tulee olla sielunhoidolle tärkeintä. Terapialle tärkeintä ovat psyykkiset, sosiaaliset ja fyysiset asiat. Sielunhoitajan pitää toisinaan suositella yhteydenottoa terapeuttiin. Terapeutin pitää vastaavasti suositella yhteydenottoa sielunhoitajaan.
- **Sielunhoidossa pelastus on aina tärkeämpää kuin terveys.** Vaikka fyysisen ja psyykkisen kivun lieventäminen on tärkeää, avun antaminen oikeaan Jumala-suhteeseen pääsemiseksi on vielä tärkeämpää. Synti on ainoa ongelma, joka on kyllin suuri saattamaan meidät kadotukseen.
- **Vastaavasti on tärkeämpää elää oikein kuin elää hyvin.** Sielunhoidon päämääränä ei ole ensisijaisesti auttaa elämään tunteissa koettavasti hyvin vaan elämään oikein suhteessa Jumalaan, lähimmäisiin, omaan itseen ja luomakuntaan.
- **Puolueettomuus on mahdotonta.** Sielunhoito välittää aktiivisesti Raamatun arvoja, eetiikkaa, todellisuudenkäsitystä ja ihmiskäsitystä myös liikkeessaan terapian alueelle. Se ei ole eikä voi olla elämäkatsomuksellisesti puolueetonta. Terapiakaan ei ole koskaan puolueetonta, vaikka se usein esittäytyykin sellaisena.
- **Sielunhoitoa tarjoaa kirkko selvänä vaihtoehtona tavalliselle terapialle.** Sielunhoito ei ole terapiaan verraten vähäarvoisempaa. Sielunhoidon pitää pikemminkin olla ylpeä siitä, että sillä on jotain muuta ja se voi tarjota enemmän kuin psykologia.
- **Sielunhoito ottaa huomioon, että Jumala kuulee rukouksia ja puuttuu asioihin** pelastamalla, uudistamalla, lohduttamalla, parantamalla. Hän voi luoda jotain uutta niin yksilölle, perheelle kuin yhteisöllekin. Terapian täytyy rajoittua käyttämään inhimillisiä voimavaroja.
- **Hengellisyyden ja inhimillisyyden välillä on ero.** Niin sielunhoito kuin terapia voivat rohkaista ihmistä käyttämään tahtoaan ja voimavarojaan mahdollisimman suuressa määrin psyykkisellä, sosiaalisella ja fyysisellä alueella. Hengellisellä alueella on kuitenkin mahdotonta tehdä mitään itse. Sielunhoitajan pitää ymmärtää näiden alueiden välinen ero.
- **Huono sielunhoito ei ole vähemmän vaarallista kuin huono terapia.** Sen paremmin sielunhoitoa kuin terapiaakaan ei voida uskoa kenen tahansa suoritettavaksi. Ei ole vähemmän vaarallista joutua hengellisesti harhaanjohtetuksi kuin joutua heikosti tarkoituksenmukaisen terapian kohteeksi. Kummassakin tapauksessa vaurio voi olla suuri.
- **Terveen ja epäterveen ero.** Uskonnollisuus voi toisinaan olla seurausta paosta, korvaavuudesta, neuroottisista piirteistä, vaikeasta lapsuudesta tai epäterveestä ympäristöstä. Sielunhoitajan tulee kyetä tekemään ero terveen ja epäterveen hengellisyyden välillä.

Raimo Mäkelä

Usko ja psykologia, sielunhoito ja terapia

Yhteyden ja eron tekemisen rinnakkaisuus, eron tekemisen ja irrottamisen ero

Communio/convenientia/coniunctio – distinctio (distinktiivinen ykseys)
Distinctio - separatio

Jes 11: ¹Iisain kannosta nousee Verso, Vesa puhkeaa sen juuresta ja kantaa hedelmää. ²Hänen ylleen laskeutuu Herran Henki, viisauden Henki ja ymmärryksen Henki, tahdon Henki ja voiman Henki, Herran tuntemisen Henki ja Herran palvovan pelkäämisen Henki.

Viisaus (hepr. *hokmaa*; kr. *sofia*; lat. *sapientia*) on kyky tiedostaa ilmiöiden läpi olioiden olemus.

Viisaus VT:ssä: 5 Moos 34:9: "Joosua oli täynnä Viisauden Henkeä." Sananl 8: Viisaus on henkilö.

Jeesus Viisautena: Matt 11:19: "Viisauden teot vanhurskauttavat Viisauden." Luuk 7:35: "Viisauden vanhurskauttavat kaikki hänen lapsensa." Luuk 11:49: "Jumalan Viisaus on sanonut." 1 Kor 1:24: "Ristiinnaulittu Kristus on Jumalan Viisaus." Kol 2:3: "Kristuksessa kaikki viisauden ja tiedon aarteet ovat kätkeytyinä." Matt 9:4: "Jeesus näki, mitä he ajattelivat, ja sanoi: 'Miksi teillä on pahoja ajatuksia sydämessänne?'" Joh 2:24-25: "Jeesus ei uskoutunut heille, koska hän tuns heidät kaikki. Hän ei tarvinnut kenenkään todistusta ihmisestä, sillä hän tiesi itse, mitä ihmisessä on." Matt 22:18: "Jeesus huomasi heidän kieroutensa ja sanoi: 'Te teeskentelijät! Miksi te yritätte saada minut ansaan?'"

Viisaus kristittyjen armolahjana: Kun Paavali kirjoittaa korinttilaisille Pyhän Hengen seurakunnalle antamista armolahjoista, hän mainitsee todennäköisesti Jesajaan liittyen ensimmäiseksi ja ilmeisesti tärkeimpänä viisauden: "Niinpä saa Hengen kautta toinen Viisauden sanan/puheen" (1 Kor 12:8). Efesolaisille kirjoittaessaan (1:17) hän rukoilee: "- - että Isä antaisi teille Viisauden Hengen hänen tuntemisessaan." Saman ajatuksen ilmaisee Kol 1:9.

Ymmärrys (*binaa*; LXX: *synesis*, UT: *diakrisis*; *intelligentia/intellectus*; käsityskyky, arvostelukyky, terävyys) on kyky tiedostaa olioiden erot niiden ilmentymissä ja ymmärtää kukin tilanne oikein ja kohdata sen erityinen tarve. Viisaus on laajempi asia ja käsite kuin ymmärrys, tavallaan yläkäsite.

Ymmärrys VT:ssä: 1 Kun 3:9: "Anna siksi minulle ymmärtäväinen sydän, jotta osaisin hallita ja tuomita kansaasi ja erottaisin (*biin*) hyvän pahasta."

Jeesuksen (ja Sanan) ymmärrys: Luuk 2:47: "Kaikki, jotka kuulivat mitä hän puhui, ihmettelivät hänen ymmärrystään (*synesis*)." Hepr 4:12: "Jumalan sana on terävämpi kuin mikään kaksiteräinen miekka, se iskee syvään ja viiltää halki sielun ja hengen,

nivelet ja luiden ytimet, se paljastaa (adj. *kritikos* 'erotteleva, arvosteleva, tuomitseva') sisimmät aikeemme ja ajatuksemme."

Ymmärrys kristittyjen armolahjana: 1 Kor 12:10: "Joku saa Hengen voimasta kyvyn erottaa eri henget toisistaan (mon. *diakriseis pneumatoon*)."

Viisaus ja ymmärrys esiintyvät usein yhdessä VT:ssä, UT:ssä ja apostolisilla isillä. 5 Moos 1:13: "Valitkaa kustakin heimosta viisaita (adj. < *hokmaa*), taitavia (partis. < *biin*) ja kokeneita miehiä, niin minä asetan heidät teidän johtajiksenne." Ef 1:8: *sofia kai froneesis*.

Perustavat inseparabiliset distinktiot tai distinktiiviset ykseydet ovat

- Isän ja Pojan ja Hengen välillä
- Jumalan ja ihmisen / jumaluuden ja ihmisyyden / jumalallisen ja inhimillisen välillä
- Luojan ja luodun välillä
- hengen ja aineen / hengellisen ja maallisen/sielullisen välillä
- miehen ja naisen välillä
- ihmisen ja luonnon välillä
- luomisen ja lunastuksen välillä
- evankeliumin ja lain välillä

Usko ja psykologia tarvitsevat toisiaan

Asenteita uskon ja psykologian suhteeseen

- Psykologia voidaan torjua uskon perusteella tarpeettomana tai uskon kilpailijana tai uskon tuhoajana.
- Psykologia voidaan osittain hyväksyä, esim. käyttää uskovia psykologeja ja psykiatreja vaikeiden psyykkisten ongelmien hoitamiseen, kun usko ja sielunhoito eivät auta.
- Usko voidaan psykologisoida eli selittää yksinomaan psyykkisillä/psykologisilla tekijöillä ja syillä: usko on vain subjektiivisia, sielun- ja maailmansisäisiä sielunliikkeitä vailla subjektista riippumatonta objektiivista todellisuutta, kiinnekohta, sisältöä (taivas on tyhjä).
- Psyykkisenä realiteettina usko voi olla haitallinen, jopa vaarallinen, persoonaa tuhoava ja pahoihin tai väriin toimintoihin motivoiva tekijä.
- Psyykkisenä realiteettina usko voi olla hyödyllinen, persoonaa koossa pitävä ja myönteisesti motivoiva tekijä, vaikkei sillä olisi objektiivista perustaa.
- Ellei uskon kiinnekohta ja sisältö ole objektiivisesti reaalin, uskon täytyy olla haitallinen, koska silloin ihminen uskoo johonkin, mikä ei ole totta ja mitä ei ole olemassa, eli hän on harhan vallassa.
- Usko voidaan psykologian nimissä torjua täydellisesti.

Psykologia

- Psykologia on kokemukseen eli empiriaan perustuva kokeellinen eli eksperimentaalinen tiede, joka tutkii ihmisen persoonallisuutta ja

käyttäytymistä siitä käsin ja pyrkii löytämään näitä hallitsevat lainalaisuudet eli invarianssit eli muuttumattomat tekijät.

- Muiden tieteiden tavoin psykologia esittää osateorioita ja kokonaisteorian kohteestaan. Sillä on ja täytyy olla ihmisestä jokin kokonaiskäsitely, joka toisaalta on olemassa jo ennen tutkimustyöhön ryhtymistä tietoisesti, puolietoisesti tai tiedostamattomasti, toisaalta muotoutuu tutkimuksen aikana ja ehkä muuttuu. Veikko Tähkä 1970: psykoterapian pohjana käytettyjä persoonallisuuden teorioita n. 40 erilaista. Nyt niitä on paljon enemmän.
- Psykologian ja psykiatrian tutkimuskohde - psyykinen todellisuus - on epämääräisempi ja monimuotoisempi kuin "pelkkä" fyysinen ihminen, jota somaattinen lääketiede tutkii. Ihminen on yhä suuressa määrin tuntematon. Siksi tutkijan ennakkolähtökohdat eli kokonaiskäsitely ihmisestä on ratkaisevampaa psyyken kuin sooman tutkimisessa.
- Psykologian vaikeimpia kysymyksiä ovat toisaalta invarianssien ja ihmisen vapauden suhde (determinismi - indeterminismi) sekä siihen liittyvät vastuu, moraali ja syyllisyys, toisaalta ihmisen suhde uskonnolliseen, hengelliseen, jumalalliseen, teologiseen ja demoniseen todellisuuteen. Omissa rajoissaan pysyvä psykologia voi sanoa tästä suhteesta jotain vain ihmisen puolelta mutta ei mitään suhteen toisesta, transsendenttisestä osapuolesta, ei sen olemassaolosta eikä olemuksesta. Psykologia ei voi tavoittaa Jumalaa eikä Saatanaa.

Kristillinen usko

- Uskolla on sanana ja asiana kaksi peruserkitystä ja -ulottuvuutta: 1) *fides qua creditur* 'usko jolla uskotaan' eli usko subjektiivisena tapahtumana ja toimintona sekä 2) *fides quae creditur* 'usko joka uskotaan' eli uskon objektiivinen kohde ja sisältö.
- Usko subjektiivisena toimintona on yleisinhimillinen ja näyttää kuuluvan todellisuuden rakenteeseen. Määräytyssä mielessä kaikki perustuu tiedollisesti syvimmältään uskoon: uskomme aina koko todellisuudesta tietyllä tavalla. Tähän liittyy kristillisessä uskossa *leptikon* eli armon/uskon vastaanottamisen väline, "uskon tyhjä käsi".
- Usko objektiivisena kohteena ja sisältönä perustuu kristillisessä uskossa Jumalan erityiseen ilmoitukseen, joka on Raamatussa. Siihen liittyvät *dotika* eli armon/uskon antamisen välineet (Jumalan sana ja sakramentit).
- Usko, joka uskotaan, on Jumalan todellisuus ja sellaisena kristillisessä uskossa ehdoton, muuttumaton, täydellinen. Usko, jolla uskotaan, on aina suhteellinen, kohteestaan ja subjektistaan riippuvainen, vaihteleva, epätäydellinen. Se välittää pelastuksen, mutta sitä ei saa absolutisoida.
- Kuitenkin usko, jolla uskotaan, määräytyy luonteeltaan siitä, mitä uskotaan. Kaikki usko ei subjektiivisena ole kohteesta riippumatta samanlaista.
- Usko pitää ihmettä mahdollisena ja edellyttää sen.
- Usko pitää mielekästä "objektiivista" eli Jumalan tavoitettavaa rukousta mahdollisena ja edellyttää sen.
- Usko tietää, että Jumalan Pyhä Henki vaikuttaa yliluonnollisesti ihmisessä synnin tuntemisen ja tunnustamisen, uskon ja toivon rakentumisen ihmisen ulkopuolella olevan Jumalan sanan ja lupauksen varaan sekä ihmisen toimimisen oikean tähden, ei hyödyn tähden, eli rakkauden.

Usko psykologian avaimena

- Usko tunnustaa psyykkisten ja fyysisten lainalaisuuksien olemassaolon, niiden tutkimisen oikeutuksen, niiden tuntemisen mahdollisuuden ja niiden käyttämisen välttämättömyyden.

- Psyykkisten lainalaisuuksien takana on fyysinen todellisuus: psyykellä on bioottinen pohja. Se mahdollistaa psyykenlääkkeet (psykofarmaka) ja esim. aivojen sähköhoidon.
- Usko näkee psyykkistenkin lainalaisuuksien takana hyvän Luojan eli Isän eli Jumalan. Luomisen evankeliumi on tuottanut luomisen lain ja tehnyt sen välttämättömäksi.
- Lainalaisuudet ovat hyviä ihmiselle.
- Lainalaisuuksien löytäminen ja noudattaminen ovat ihmisen tehtävä.
- Determinismi on vain suhteellista: poikkeamat ovat mahdollisia.
- Ihmisen psyyke on häiriintynyt: ihminen ei noudata kaikkia lainalaisuuksia kaikessa eikä tahdokaan noudattaa. Psykologia voi tutkia näitä syitä, mutta perimmäinen vastaus seuraaviin kysymyksiin on irrationaalinen, jos sitä on: Miksi ihminen himoitsee? Miksi ihminen ei rakasta? Miksi ihminen ei ota vastaan rakkautta? Pahuuden ydin ei ole psykologian tavoitettavissa, ei myöskään ratkaisu sen ongelmaan. Raamattu ilmoittaa syntiinlankeemuksen ja synnin sovituksen, jonka se myös välittää.
- Usko esittelee todellistuneen ihanneihmisen, Jeesuksen.
- Usko kertoo, että on olemassa transsendenttinen Jumalan todellisuus, mikä ja millainen se on, että se on myös keskellä immanenttista todellisuutta ja miten siihen saadaan kosketus.
- Usko tekee eron maallisen ja hengellisen, psykologian ja uskon välillä ja määrittelee kummallekin oman alueensa. Usko vapauttaa psykologian ja psykoterapian magian kahleista olemaan oma itsensä. Psykologian ei pidä yrittää tavoittaa Jumalaa eikä Saatanaa, koska se ei voi.
- Jumalan ilmoitus = Raamattu sisältää myös arvokasta immanenttista psykologista tietoa - vaikkei persoonallisuuden teoriaa - joka ottaa huomioon eettiset vaatimukset ja Jumalan olemassaolon (esim. Vanhan testamentin kuvaukset ihmisistä ja heidän teoistaan ja niiden seurauksista, Job, Psalmi, Sananlaskut, Saarnaaja, Jeesuksen vuorisaarna ja vertaukset, Paavalin, Pietarin ja Johanneksen kuvaukset synnistä).
- Ilmoitus antaa peruslähtökohdat oikealle, realistiselle persoonallisuuden viitekehykselle mutta ei sisällä yhtenäistä persoonallisuuden teoriaa.

Psykologia uskon apuna

- Psykologian löytämät lainalaisuudet koskevat myös uskovia. Sielunhoito ei voi ohittaa niitä.
- Lainalaisuuksien tunteminen auttaa toisaalta ymmärtämään, että maallinen ja hengellinen kuuluvat irrottamattomasti yhteen myös psyyken alueella, mutta myös tekemään välttämättömän eron niiden välille ja olemaan sekoittamatta niitä toisiinsa.
- Psykologia auttaa tekemään eron yleisinhimillisen uskonnollisuuden ja kristillisen uskon välillä.
- Psykologia auttaa tiedostamaan (omia) motiiveja aikaisempaa syvemmältä ja siten tunnustamaan synnin syvemmältä ja omistamaan myös anteeksiantamuksen syvemmälle, jos ihminen tahtoo nähdä itsensä Jumalan sanan valossa ja toimia sen mukaan (vrt. Sananl 20:9; Ps 51:8).
- Psykologia auttaa uskovaa näkemään farisealaisuuttaan syvemmin (vrt. Matt 6:1-8).
- Psykologia auttaa ymmärtämään unia, profetioita, käsitystä Jumalan johdatuksesta yms. pelkojen ja toiveiden, tarpeiden ja himojen näkökulmasta.
- Se mikä ei kestä psykologian totuutta, joka tosin on aina perimmältään suhteellinen, ei ole aitoa eli Pyhän Hengen vaikuttamaa uskoa. Psykologisen ihmistuntemuksen kriittinen apu yksilöille ja seurakunnalle on välttämätöntä, niin kuin kristillinen seurakunta ei muutenkaan voi eikä saa turhentaa vaan

tarvitsee Jumalan luomistyötä, johon psykologiakin kuuluu - kaikesta vajavuudestaan huolimatta.

Sielunhoito ja terapia tarvitsevat toisiaan (Gunnar Elstadin kirjasta *Sielunhoito*, ilmestyy Perussanomien kustantamana 2-3/2009)

- **Sielunhoidon täytyy koskea koko ihmistä.** Jumala on kaiken hengellisen, psyykkisen, sosiaalisen ja fyysisen Herra.
- **Sielunhoidon ja terapian välillä ei ole selviä rajoja** sisällössä eikä menetelmässä. Hengelliset asiat ovat ja niiden tulee olla sielunhoidolle tärkeintä. Terapialle tärkeintä ovat psyykkiset, sosiaaliset ja fyysiset asiat. Sielunhoitajan pitää toisinaan suositella yhteydenottoa terapeuttiin. Terapeutin pitää vastaavasti suositella yhteydenottoa sielunhoitajaan.
- **Sielunhoidossa pelastus on aina tärkeämpää kuin terveys.** Vaikka fyysisen ja psyykkisen kivun lieventäminen on tärkeää, avun antaminen oikeaan Jumala-suhteeseen pääsemiseksi on vielä tärkeämpää. Synti on ainoa ongelma, joka on kyllin suuri saattamaan meidät kadotukseen.
- **Vastaavasti on tärkeämpää elää oikein kuin elää hyvin.** Sielunhoidon päämääränä ei ole ensisijaisesti auttaa elämään tunteissa koettavasti hyvin vaan elämään oikein suhteessa Jumalaan, lähimmäisiin, omaan itseän ja luomakuntaan.
- **Puolueettomuus on mahdotonta.** Sielunhoito välittää aktiivisesti Raamatun arvoja, etiikkaa, todellisuudenkäsitystä ja ihmiskäsitystä myös liikkeessaan terapian alueelle. Se ei ole eikä voi olla elämäntavallisuudellisesti puolueetonta. Terapiakaan ei ole koskaan puolueetonta, vaikka se usein esittäytyykin sellaisena.
- **Sielunhoitoa tarjoaa kirkko selvänä vaihtoehtona tavalliselle terapialle.** Sielunhoito ei ole terapiaan verraten vähäarvoisempaa. Sielunhoidon pitää pikemminkin olla ylpeä siitä, että sillä on jotain muuta ja se voi tarjota enemmän kuin psykologia.
- **Sielunhoito ottaa huomioon, että Jumala kuulee rukouksia ja puuttuu asioihin** pelastamalla, uudistamalla, lohduttamalla, parantamalla. Hän voi luoda jotain uutta niin yksilölle, perheelle kuin yhteisöllekin. Terapian täytyy rajoittua käyttämään inhimillisiä voimavaroja.
- **Hengellisyyden ja inhimillisyyden välillä on ero.** Niin sielunhoito kuin terapia voivat rohkaista ihmistä käyttämään tahtoaan ja voimavarojaan mahdollisimman suurella määrällä psyykkisellä, sosiaalisella ja fyysisellä alueella. Hengellisellä alueella on kuitenkin mahdotonta tehdä mitään itse. Sielunhoitajan pitää ymmärtää näiden alueiden välinen ero.
- **Huono sielunhoito ei ole vähemmän vaarallista kuin huono terapia.** Sen paremmin sielunhoitoa kuin terapiaakaan ei voida uskoa kenen tahansa suoritettavaksi. Ei ole vähemmän vaarallista joutua hengellisesti

harhaanjohdetuksi kuin joutua heikosti tarkoituksenmukaisen terapian kohteeksi. Kummassakin tapauksessa vaurio voi olla suuri.

- **Terveen ja epäterveen ero.** Uskonnollisuus voi toisinaan olla seurausta paosta, korvaavuudesta, neuroottisista piirteistä, vaikeasta lapsuudesta tai epäterveestä ympäristöstä. Sielunhoitajan tulee kyetä tekemään ero terveen ja epäterveen hengellisyyden välillä.